

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 5. De periculis in studio cavendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

pericula & tentationes occurrere solent, quæ, nisi maturè occurratur, efficere possunt, ut plus damni, quam commodi ex tali studio reportetur, ideo ut hæc quoque pericula evitentur, placet ea breviter referre, &, quâ ratione iisdem occurrere Theologiæ Studiosus debeat, ostendere.

§. V.

De periculis in Studio Theologiæ cavendis.

I. Multa quidem sunt pericula, quæ plerumque scientiarum sublimiorum studio sunt connexa, sed quatuor præcipuè ex illis numerantur, quibus Theologiæ studium magis est obnoxium, quantò magis Theologiæ scientiæ omnes alias utilitates, quâ utilitate, quâ dignitate accellit.

II. Primum periculum est, ne, quemadmodum Societas JESU suos Studiosos prudenter monet, fervore studio interpescat solidarum virtutum studium; unde non male quoddam studium literarum lupo, virtutis verò studium agno comparavit, eò quòd, sicut agno lupus assiduo infidiat scientiarum quoque studium, fervorem ac studium virtutum devorare nitatur. Quare ne simile detrimentum Theologiæ Studiosus patiat, sequentia tria media adhibeat. 1. Sedulo caveat, ne consueta pietatis & orationis exercitia, quam prætextu Studiorum aut omnino intermittat, aut celeriter, & festinanter saltem peragat; sed potiùs certo perseveret, tantò meliùs sibi postea studendi laborem cessurum, quantò accuratiùs præ memorata sua exercitia ritualia peregerit, omnémque de studiis cogitationem depuraverit; quem in finem altè memoriæ suæ auream illam Bonaventuræ sententiam in Spec. dif. c. 7. propositam imitabit: *Scientia, quæ pro virtute despicitur, per virtutem potè modum meliùs invenitur*; 2. Sæpe perpendat, quam parum profit scientia quæcunque, nisi cum virtute conjungatur, tantum parum scilicet, quàm parum prodest Artifici instrumenta habere optima, & elegantissima, si usum eorum nesciat.

illa notatu dignissima Servatoris sententia Matt. 16.
 oculos semper habenda est: *Quid prodest homini, si uni-*
versum mundum (non tantum perfectissime cognoscat, sed er-
retur, anima verò sua detrimentum faciat? id quod
ita studiis vacaret, ut in spiritu detrimentum patere-
et. Pariter bene consideret, quanti referat virtutem cum
conjugere; quã quidem in re Magistrum se in-
 J. Balthasar Alvarez Societatis nostræ Sacerdos præ-
 de quo P. Ludovicus de Ponte c. 29. vit. refert, quòd val-
 fuerit persuadere Studiosis, ut virtutem cum scien-
 cum literis conjungerent, eò quòd hæc duo sint
 duæ arbores scientiæ & vitæ in paradiso plantatæ: aut
 duo laminaria Solis & Lunæ, quæ toti Mundo lucent:
 vestimentum duplex, quo Mulier fortis domesticos
 frigus nivium, malitiam scilicet & ignorantiam
 aut quasi spiritus duplex, quem Eliseus ab Elia
 sibi dari petiit: aut quasi duæ rotæ, quæ currum
 Dei trahebant; in quibus erat Spiritus vitæ: aut
 duæ sorores Martha & Maria, quæ mutuo se adjuvant,
 Spiritus dat literis auctoritatem, efficaciam, & securita-
 Scientia verò virtutem in Dei cognitione acquirenda

III. Secundum periculum est, Superbiæ & elationis,
 quæ quàm facile oriatur ex Scientiis, jam olim testa-
 Apostolus, dum 1. ad Cor. c. 8. dixit; *Scientia inflat, ca-*
verò adificat. Quàm autem stulta sit hæc inflatio, mox
verbis ostendit: Si quis autem se existimat scire
(& propter hoc inflatur) nondum cognoscit, quemad-
oportet eum scire; id est, quale de scientia judicium
debeat, quòd scilicet nihil aliud sit, quàm lumen ali-
sole divino acceptum, quis autem non stultum judi-
Populum, qui propterea superbiret, quòd sol illi
esset, atque adeò copiosius lumen, quàm aliis Gen-
communicaret? aut hominem illum, qui propterea,
oculos aliis meliores haberet, extolleretur? Merito er-
ejusmodi tentatione Superbiæ pulsatur, cum S. Augu-
confess. exclamat: Infelix homo, qui scit illa omnia;
beatus verò, qui te scit, etsi omnia illa nesciat:
 F f
 qui

qui verò te & illa novit, non propter illa, sed propter te illa
 beatus est. Aut certè cum piissimo Asceta dicit lib. 1. c. 2. c. 2. si scirem omnia, qua in mundo sunt, & non essem in
 imit. c. 2. si scirem omnia, qua in mundo sunt, & non essem in
 ritate, quid me iuvaret coram Deo, qui me iudicaturus est
 factò? Quantò plùs & meliùs scis, tantò gravius iudicaturus
 nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte vel
 sed potiùs time de data tibi noticia.

IV. Tertium periculum est invidia & æmulatione
 quæ non rarò suboritur in animo eorum, qui alios excelsè
 in scientiis; se autem modicum aut nihil proficere
 tant, cui tentationi ut occurrat, inprimis bene perpendenda
 cōtinam ab eodem pio Asceta l. 3. c. 22. in hæc verba perpendenda
 tam? Qui pauciora accepit, contristari non debet, nec indignari
 ter ferre, nec ditiori invidere, sed te potiùs attendere, quod
 bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam gratè
 libenter, sine personarum acceptione, tua munera largitur
 Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quod
 unicuique expediat; & cur iste minùs & ille ampliùs
 non nostrum, sed tuum est discernere, apud quem singulorum
 finita sunt merita. Unde voluntas tua, & amor, honoris
 omnia excedere debet, & plùs eum consolari, magis que plùs
 quàm omnia beneficia sibi data vel danda. Deinde bene per
 deret, quòd scientia & similia dona sint instrumenta duntaxat
 xat ad bene operandum ac fructificandum, & hominum
 cundùm humanam duntaxat apparentiam aptiorem faciendum
 ad fructum majorem in Proximi salute faciendum, non
 tem apud Deum, qui, sicut peritus scriptor etiam per
 lè præparatum calamum, elegantior, quam
 optimum calamum habentes, characterem format, ita per
 doctum æquè ac doctissimum hominem operari poterit
 tem aliorum. Unde pro magno reputo beneficium (inquit cuiusdam
 mas Cempensis) non multa habere, unde exterius & seculariter
 homines laus & gloria apparet, ita ut considerata quæ
 tate & vilitate Personæ suæ non modò gravamen aut cruciatum
 vel deiectionem inde non concipiat, sed potiùs consolationem
 hilaritatem magnam, quia tu Deus pauperes & humiles
 que huic Mundo despectos tibi elegisti in familiares &
 sticos.

V. Quartum denique periculum est inordinatus timor
 contemptus, si quis advertat, se non cum ea, quâ sperabatur,
 in perfectione proficere, aut publicè disputare. Contra quam
 inordinatam sic animus preparandus est, ut primò ante o-
 mnem conscientiam suam in testem adhibeat, quâ coram Deo
 se omnem, quam poterat & debebat, diligentiam in-
 studio adhibuisse, atque adeò apud Deum, cælitèrque tam
 laudem promeritum fuisse, ac illi obtinuerunt, qui
 in studiis progressum, felicissimumque in publicis
 successum sunt sortiti. Unde sibi applicet doctrinam
 Kempenis in Persona Christi l. 3. c. 41. datam:
*non tibi arrabere, si videas alios honorari, & elevari, te
 humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, &
 contemnas hominum in terris.* Deinde verò
 etiam perpendat, à prudentibus quoque se non
 commendandum, utpote qui bene norunt, non omnes æquali
 modo polle, neque tam effectum & successum quàm co-
 munitatem & diligentiam in Studio laude dignum esse. Quòd
 prudentes fortè aliter judicent, tam parùm curandum
 esse, atque si cæcus de colore; aut is, qui Pictor
 non est, de picturæ artificio judicare
 præsumat.

Ff 2 TRA